Önsöz **1**

Giriş **5**

I. Bölüm: A. M. Topçubaşı'nın *Azerbaycan'ın Teşekkülü* Adlı Eseri ve Metnin Transkripsiyonu .. **13**

Giriş 13
Topçubaşı'nın Amacı 16
Eserin Kurgusu 17
Hitap Biçimleri 19
İçindekiler 22

II. Bölüm: Azerbaycan İstiklâl Telgrafı Tarihçesi **53**

İstiklâle Giden Yol 53
Azerbaycan'ın Bağımsızlığı ve İstiklâl Telgrafı 54
Telgrafla İlgili Yazışmalar 57
Telgrafın Beyan Edilmemesinin Muhtemel Nedenleri .. 61
Telgrafla İlgili Bazı Hususlar 64
Belge No. 1. Azerbaycan İstiklâl Telgrafı'nın hükümetlere ulaşmadığına dair M. E. Resulzade'nin Almanya Büyükelçisi Bernsdorf'a yazdığı 30 Ağustos 1918 tarihli mektup (Fransızca) 66

III. Bölüm: İstanbul Konferansı'ndaki (1918) Azerbaycan Heyeti Başkanı Mehmet Emin Resulzade'nin Faaliyeti ve Diplomatik Rapor Mektupları (19 Temmuz- 2 Ekim 1918) **67**

Azerbaycan Cumhuriyeti'ni İstanbul Konferansı'nda Temsil Eden Heyet 68
Heyet Başkanı M. E. Resulzade'nin Yazışmaları 71
Rapor Mektuplarının Metinleri 76

Belge No. 2. (1) M. E. Resulzade'nin 19 Temmuz 1918 tarihli ilk mektubu 77
Belge No. 3. (2) M. E. Resulzade'nin 29 Temmuz 1918 tarihli mektubu 86
Belge No. 4. (3) M. E. Resulzade'nin 4 Ağustos 1918 tarihli mektubu 89
Belge No. 5 (4) M. E. Resulzade'nin 2 Eylül 1918 tarihli mektubu 93
Belge No. 6 (5) M. E. Resulzade'nin 2 Ekim 1918 tarihli son mektubu..... 103

IV. Bölüm: M. E. Resulzade'nin Diğer Yazışmaları (28 Haziran - 2 Ekim 1918)..... 109

Belge No. 7 (1) M. E. Resulzade'den Azerbaycan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı M. H. Hacınski'ye çekilen 28 Haziran 1918 tarihli telgraf (Rusça)..... 110
Belge No. 8 (2) M. E. Resulzade'nin Halife V. Mehmet Reşad'ın vefatına dair 5 Temmuz 1918 tarihli telgrafı 111
Belge No. 9 (3) M. E. Resulzade'nin Osmanlı Devleti Hariciye Nezareti'ne Batum Antlaşmaları'nın tasdikine dair gönderdiği 6 Temmuz 1918 tarihli mektubu 112
Belge No. 10 (4) Muhabere sağlanması hususundaki 13 Temmuz 1918 tarihli telgraf..... 113
Belge No. 11 (5) İstanbul Konferansı'nda Azerbaycan'ı temsil eden Heyet Başkanı M. E. Resulzade'nin Azerbaycan Dışişleri Bakanı'na çektiği 18 Temmuz 1918 tarihli telgrafı (Rusça) 113
Belge No. 12 (6) M. E. Resulzade'nin 2 Eylül 1918 tarihli mektubunun ilâvesi olup gönderilen evrakların listesi..... 115
Belge No. 13 (7) Alman sefirine verilen protestoya dair Azerbaycan Dışişleri Bakanı'na gönderilen 6 Eylül 1918 tarihli telgraf..... 116
Belge No. 14 (8) Azerbaycan Heyeti tarafından İstanbul'daki yangınzedeler hesabına verilen bağışa dair 12 Eylül 1918 tarihli yazı 117

Belge No. 15 (9) M. E. Resulzade'nin Azerbaycan Başbakanı'na yazdığı Ruşen Eşref Bey'in Kafkasya ziyaretine dair 2 Ekim 1918 tarihli mektubu 118

V. Bölüm: Azerbaycan-Osmanlı İktisadî İlişkileri (1918): Bir Malî Heyet Raporu 119

Azerbaycan'daki Malî Zorluklar 120
Azerbaycan Hükümeti'nin Osmanlı Devleti Nezdindeki Malî Girişimleri 122
Azerbaycan-Osmanlı İktisadî Antlaşması (1918)..... 126
Millî Para Basımı Meselesi 127
Antlaşmaların ve İktisadî İlişkilerin Sonu 128
Sonuç..... 131

Belge No. 16 Malî Heyet Raporu (Rusça) 132

VI. Bölüm: Azerbaycan Cumhuriyeti Başbakanı Fethali Han Hoyski'nin Mektupları (11 Temmuz - 6 Eylül 1918).....137

Belge No. 17 (1) M. E. Resulzade'ye gönderilen 11 Temmuz 1918 tarihli mektup (Rusça) 138

Belge No. 18 (2) Sultan V. Mehmet Reşad'ın vefatı ve yeni halifenin tebrikine dair gönderilen 21 Temmuz 1918 tarihli telgraf 139

Belge No. 19 (3) M. E. Resulzade'ye gönderilen 31 Temmuz 1918 tarihli mektup (Rusça) 140

Belge No. 20 (4) M. E. Resulzade'ye gönderilen 23 Ağustos 1918 tarihli mektup (Rusça) 142

Belge No. 21 (5) M. E. Resulzade'ye gönderilen 31 Ağustos 1918 tarihli mektup (Rusça) 143

Belge No. 22 (6) M. E. Resulzade'ye muhtemelen 6 Eylül 1918'den sonra gönderilen telgrafın sureti (Rusça)..... 144

VII. Bölüm: Azerbaycan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mehmet Hasan Hacınski'nin Mektupları (27 Haziran - 24 Temmuz 1918).....145

Belge No. 23 (1) Dersaadet'e gönderilen ve Osmanlı sefaretlerinin aynı zamanda Azerbaycan'ı da temsil etmesinin rica edilmesine ilişkin 27 Haziran 1918 tarihli telgrafın müsveddesi 146

Belge No. 24 (2) İstanbul'daki Azerbaycan Heyeti Başkanı M. E. Resulzade'ye gönderilen 7 Temmuz 1918 tarihli mektup (Rusça) 147
Belge No. 25 (3) Kuzey Kafkasya Hükümeti ile yapılacak bir ittifak lâhiyasına ilişkin Nuri Paşa'ya gönderilen 12 Temmuz 1918 tarihli yazı 149
Belge No. 26 (4) Bakü'nün durumuna dair M. E. Resulzade'ye gönderilen 16 Temmuz 1918 tarihli telgraf 150
Belge No. 27 (5) M. E. Resulzade'ye gönderilen 24 Temmuz 1918 tarihli mektup (Rusça) 151
VIII. Bölüm: Diğer Belgeler (31 Temmuz - 28 Kasım 1918)..... 155
Belge No. 28 (1) Azerbaycan Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanı H. Melikaslanov'un M. E. Resulzade'ye yazdığı 31 Temmuz 1918 (muhtemel) tarihli mektubu (Rusça)..... 156
Belge No. 29 (2) Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Tiflis'teki temsilcisi Mehmet Yusuf Caferov'un genel duruma ilişkin M. E. Resulzade'ye yazdığı 1 Ağustos 1918 tarihli mektu (Rusça)..... 158
Belge No. 30 (3) Kafkas İslâm Ordusu'ndan Azerbaycan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'na gönderilen 8 Eylül 1918 tarihli yazı 160
Belge No. 31 (4) Ali Merdan Topçubaşı'nın Azerbaycan'a resmî bir temsilci atanmasına ilişkin Osmanlı Devleti Hariciye Nazırı'na sunduğu 28 Kasım 1918 tarihli başvurusu (Rusça sureti) 161
Seçilmiş Kaynakça 163
Dizin 167
Belgelerin Asılları 173